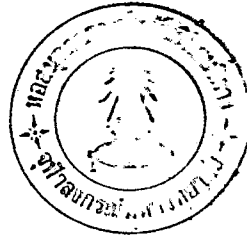

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาทุกสาขาเป็นการศึกษาระดับสูง มีความมุ่งหมายที่จะอบรมและฝึกฝนให้บุคคลมีความพร้อมทั้งในแง่บุคลิกภาพและด้านวิชาการ ออกไปรับใช้สังคมให้เกิดความก้าวหน้าตามแนวที่ตนถนัดอย่างมีประสิทธิภาพ พิจารณาเฉพาะการผลิตกำลังคนออกไปเป็นแพทย์ ทันตแพทย์ สัตวแพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์ เวชกร (feldchers) เกสซกร เทคโนโลยีเซียน และบุคลากรทางแพทย์ท่านอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลผลิตจากสถาบันมหาวิทยาลัย สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์ บุคลากรเหล่านี้เมื่อผ่านกระบวนการมหาวิทยาลัย (Process) จบแล้วไปเป็นบัณฑิต (out put) ออกไปสู่ระบบภายนอกที่ใหญ่กว่าระบบมหาวิทยาลัยคือระบบสังคม (Society) เพื่อทำประโยชน์ให้สังคมต่อไป¹ เหตุที่ปรากฏจะมีหน่วยงานวิจัยหาข้อมูลมาป้อนให้ ระบบที่ผลิตว่าสังคมพอใจ ในผลผลิตนั้นหรือไม่² และปัญหาที่พบด้านการผลิตบุคลากรทำงานแพทย์ที่ยังไม่เป็นที่พอใจของสังคมมีมากมายที่น่าสนใจคือบุคลากร เหล่านั้นยังมีความเป็นนักวิทยาศาสตร์หรือความเป็นแพทย์ที่ดีไม่เพียงพอ เพราะแพทย์ที่ดีมีใจอยู่ที่แนวทางวิชาการ รู้จักโรคและวิธีการรักษาใ้ทุกชนิดเท่านั้นแต่จะต้อง

¹ ประพนธ์ ปิยรัตน์, "ภารกิจของมหาวิทยาลัยด้านการเรียนการสอน," ภารกิจของมหาวิทยาลัยที่สังคมไทยมุ่งหวัง (กรุงเทพมหานคร : โครงการพัฒนามหาวิทยาลัย, 2517), หน้า บ.13.

² ศศิธร อารยเวชกิจ, "บุคลิกภาพของแพทย์ เกสซกร และทันตแพทย์ที่ประสบความสำเร็จในงานอาชีพ" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517) (อค์สำเนา), หน้า 1.

มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับผู้ป่วย มีความเห็นอกเห็นใจ อารมณ์คลอความเจ็บป่วยไม่เห็นแก่อาภิส
 สิ้นจางมากจนเกินไป "ส.น.ส.¹ ได้เขียนบทความ **เกี่ยวกับการศึกษาในสหภาพ**
แพทย์ ในปัจจุบันว่า "นักศึกษาแพทย์ถูกรวมให้เป็นคนที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม
 สอนให้เอาตัวรอดไม่ว่าจะเป็นด้วยวิธีใดก็ตาม ครูสอนอย่างหนึ่งแต่ต้องทำอีกอย่างหนึ่ง
 ถึงแม้ว่านักศึกษาอยากจะทำเป็นแพทย์ที่ดี มีเมตตา กรุณา แยกหาตัวอย่างที่ดีจะใช้เป็น
 แนวปฏิบัติก็ตามโดยยาก..." แล้วสรุปว่าสาเหตุใหญ่ที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา
 เนื่องมาจากการสอนของครู² และมีผู้กล่าวแสดงความคิดเห็นไว้ให้เห็นว่าโรงเรียน
 แพทย์มีอิทธิพลในการปลูกฝังนักศึกษาโดยถือเอาครูแพทย์เป็นแบบฉบับ คุณสมบัติของผู้ถูก
 ผลิตออกไปเปรียบเสมือนกระจกเงาส่องให้เห็นคุณสมบัติของครูแพทย์ในสถาบันที่ผลิตออก
 ไป ครูแพทย์ในโรงเรียนแพทย์ของประเทศไทยในเวลานี้จำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้เป็น
 ตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าสถาบันใดมีเกณฑ์ในการคัดเลือกและปรับปรุงครูที่
 สอนได้ถูกต้องเพียงไร³ รัสส์ (Louis E. Raths) กล่าวว่าไม่ว่าจะเป็นครูในระดับ
 ใดก็ตามจะต้องเป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ข้อเท็จจริง และสามารถแสดงให้เห็นจริงได้
 เป็นที่เชื่อถือได้ว่าความล้มเหลวทางการเรียนการสอน มิได้เกิดจากความพร้อมหรือไม่
 พร้อมของ **นิสิต** แต่อยู่ที่วิธีการสอนของครู⁴ ฮอลล์ (J.W. Hall) ได้วิจัยปัญหาทาง

¹"ส.น.ส." (นามแฝง), "ความล้มเหลวของการศึกษา (แพทย์) ในปัจจุบัน, สยามรัฐ, 23(กุมภาพันธ์, 2517), 8.

²กาญจนา โสภโณคร, "ครูแพทย์" แพทยสภาสาร, 3, 2(กุมภาพันธ์, 2517), 335.

³อนอมศรี ศรีชัยกุล, "จุดวิกฤตของการแพทย์ไทย," รามาศึกษา, 2, 2(มีนาคม, 2515), 65.

⁴Louis, E. Raths, "What is a Good Teacher," Studying-Teaching (New Jersey: Prentice Hall, 1967), p. 12.

การเรียนการสอนด้านพยาบาลและจิตวิทยาคลินิก พบว่าคุณภาพของครูในการสอนและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนของครูมีส่วนทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก¹

สรุปว่าปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของขบวนการเรียนการสอนในสาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ**ประยุกต์คือ** การที่อาจารย์ขาดการสอนที่มีประสิทธิภาพ การถ่ายทอดวิชาส่วนใหญ่ของอาจารย์เน้นหนักและมุ่งแต่จะให้ได้เนื้อเรื่องแต่เพียงอย่างเดียว มาลดการนำความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการสอน คณะต่าง ๆ ในสาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ**ประยุกต์มหาวิทยาลัย**ในประเทศไทยก็โดยตระหนักถึงปัญหานี้ จึงจะเห็นได้จากการจัดตั้งหน่วยการศึกษาขึ้นเป็นหน่วยงานหน่วยหนึ่งของคณะ เช่น หน่วยแพทยศึกษา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หน่วยแพทยศึกษา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน่วยงานดังกล่าวทำหน้าที่ ปรับปรุงหลักสูตร จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ได้มีการจัดประชุมอบรมคณาจารย์ทั้งที่ดำเนินการเองและร่วมกับโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยและหน่วยงานอื่น ๆ ในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการอบรมทางด้านเศรษฐศาสตร์แก่อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพให้มีความรู้ ความเข้าใจในการสอน นำจิตวิทยามาใช้ในการสอน พยายามสอนให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทั้งทางด้านวิชาการและด้านบุคลิกภาพ

นอกจากการประชุมอบรมดังกล่าวแล้ว ควรจะมีขบวนการที่จะช่วยคัดสรรความมีประสิทธิภาพในการสอนของอาจารย์คือ การประเมินผลประสิทธิภาพการสอน ซึ่งเป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้เรียน ในการพัฒนาการเรียนการสอน

¹J.N. Hall, "Teaching Psychologists to teach Psychologies: The improvement of Teaching skills in health service profession," Medical Education, 10(1976), 183-188.

ผู้บริหาร จะสามารถพิจารณาถึงผลกระทบการทำงานของอาจารย์ที่อยู่ในความรับผิดชอบ อาจารย์จะสามารถมองเห็นว่าตนเองจะปรับปรุงตนเองอย่างไร จึงจะทำให้การสอนเกิดประสิทธิภาพ และผู้เรียนจะเกิดความสำเร็จในการเรียน จากการปรับปรุงแก้ไขตนเองของอาจารย์ในการสอน ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหาข้อมูลทั่วไปซึ่งควรจะมีผลสัมพันธ์ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อเรื่อง ความรู้สึก ความสามารถ อารมณ์ และทัศนคติของอาจารย์ผู้สอน ตลอดจนสิ่งที่เกี่ยวข้องในการสอน ที่ควรนำไปประเมินผล การสอนของอาจารย์ ระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพในโอกาสต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาตัวประกอบ (Factor) ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอน ระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์ว่าจะประกอบด้วยตัวประกอบอะไรบ้าง และตัวประกอบเหล่านั้น มีตัวแปร (Variable) ที่สำคัญ ๆ คืออะไรบ้าง

สมมุติฐานของการวิจัย

ตัวประกอบที่ผู้วิจัยคาดว่า จะมีความเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพน่าจะประกอบด้วย

1. วิธีสอนในชั้นเรียน (Presentation)
2. บุคลิกลักษณะของอาจารย์ (Personal attribute)
3. ทัศนคติของอาจารย์ที่มีต่อวิชาสอน (Attitude toward the subject)
4. ทัศนคติของอาจารย์ที่มีต่อผู้เรียน (Attitude toward student)
5. อุปกรณ์การสอน (Audio-Visual material)
6. บรรยากาศในชั้นเรียน (Class atmosphere)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะทราบถึงลักษณะของการสอนที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนในสาขาทังกล่าว

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใต้คณะแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ทุกแผนกวิชา และนิสิตระดับปริญญาตรีตั้งแต่ปีที่ 3 เป็นต้นไป ในคณะวิชาต่าง ๆ ดังกล่าว

2. ผู้วิจัยได้กำหนดว่าจะศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนใน ด้านที่เกี่ยวกับตัวอาจารย์ผู้สอนตามสมมุติฐานที่คาดไว้ โดยการใช้แบบสอบถามกับ ตัวอย่างประชากรดังกล่าว

ข้อตกลงเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษามีความรู้ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ และมีความตั้งใจในการตอบ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพียงอย่างเดียว อาจได้ข้อมูลจากผู้ตอบไม่สมบูรณ์เท่ากับการใช้วิธีอื่น ๆ ประกอบ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์ หมายถึงสาขาวิชาที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งที่มีชีวิตในที่นี้ประกอบด้วยคณะวิชาแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้บริหาร หมายถึงอาจารย์ที่เป็นหัวหน้าแผนกวิชาต่าง ๆ ที่สังกัดในคณะวิชาในสาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ

อาจารย์ หมายถึงอาจารย์ที่ทำการสอนประจำของปีการศึกษา 2519 ในคณะวิชาต่าง ๆ สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพดังกล่าว

นิสิต หมายถึงนิสิตระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ปีที่ 3 เป็นต้นไปของปีการศึกษา 2519 ในคณะวิชาต่าง ๆ ดังกล่าว

ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง ขบวนการสอนและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนที่ผู้สอนจัดขึ้นในการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์แล้ว ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ผู้สอนต้องการ ทั้งทางด้านวิชาการ และบุคลิกภาพ

ชอกระทง (Item) หมายถึงตัวแปร (Variable) ในการวิเคราะห์ตัวประกอบ

ตัวแปร (Variable) หมายถึงลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการสอน

ตัวประกอบ (Factor) หมายถึง มิติของประสิทธิภาพการสอน ซึ่งบรรยายโดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักตัวประกอบสูงบนตัวประกอบนั้น ๆ